

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
№ 47-254-01-84
Дата 30.06.2002

ЧРЕЗ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАРОДНОТО
СЪБРАНИЕ,

Г-Н НИКОЛА МИНЧЕВ

1922
Офис

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасяме законопроект за изменение и изменение и допълнение на Наказателния кодекс (НК) с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието, съгласно методологията, приложена към ПОДНС.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Цветелина Каранова
Семеонова-Зарева

Александър Димитров Дунчев

Зорница Спиратчиева

Иванка Кетрел

Ивета Тодорова Галунова

Веселка Банева

Филип Орисов

Георги Николаев Станов

Марин Шинев Шинев

Богомил Чваков Петков

Татяна Сидникова

Петър Курев

Борислав Антонов Антонов

Христо Симеонов Симеонов

Милко Асенов Пенев

Екатерина Куриневъ Димитрушев

Ангелас Димитров Михнев

Радослав Крассев Василев

Александър Михаил Заминит

Илиа Владимировъ Иванова

Венцислава Милова Любенова

Галина Галева Георгиев

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС

(Обн., ДВ, бр. 26 от 1968 г.; попр., бр. 29 от 1968 г.; изм. и доп., бр. 92 от 1969 г., бр. 26 и 27 от 1973 г., бр. 89 от 1974 г., бр. 95 от 1975 г., бр. 3 от 1977 г., бр. 54 от 1978 г., бр. 89 от 1979 г., бр. 28 от 1982 г.; попр., бр. 31 от 1982 г.; изм. и доп., бр. 44 от 1984 г., бр. 41 и 79 от 1985 г.; попр., бр. 80 от 1985 г.; изм. и доп., бр. 89 от 1986 г.; попр., бр. 90 от 1986 г.; изм. и доп., бр. 37, 91 и 99 от 1989 г., бр. 10, 31 и 81 от 1990 г., бр. 1 и 86 от 1991 г.; попр., бр. 90 от 1991 г.; изм. и доп., бр. 105 от 1991 г., бр. 54 от 1992 г., бр. 10 от 1993 г., бр. 50 от 1995 г.; Решение № 19 на Конституционния съд от 1995 г. - бр. 97 от 1995 г.; изм. и доп., бр. 102 от 1995 г., бр. 107 от 1996 г., бр. 62 и 85 от 1997 г.; Решение № 19 на Конституционния съд от 1997 г. - бр. 120 от 1997 г.; изм. и доп., бр. 83, 85, 132, 133 и 153 от 1998 г., бр. 7, 51 и 81 от 1999 г., бр. 21 и 51 от 2000 г.; Решение № 14 на Конституционния съд от 2000 г. - бр. 98 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 41 и 101 от 2001 г., бр. 45 и 92 от 2002 г., бр. 26 и 103 от 2004 г., бр. 24, 43, 76, 86 и 88 от 2005 г., бр. 59, 75 и 102 от 2006 г., бр. 38, 57, 64, 85, 89 и 94 от 2007 г., бр. 19, 67 и 102 от 2008 г., бр. 12, 23, 27, 32, 47, 80, 93 и 102 от 2009 г., бр. 26 и 32 от 2010 г., бр. 33 и 60 от 2011 г., бр. 19, 20 и 60 от 2012 г., бр. 17, 61 и 84 от 2013 г., бр. 19, 53 и 107 от 2014 г., бр. 14, 24, 41, 74, 79 и 102 от 2015 г., бр. 32 и 47 от 2016 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2016 г. - бр. 83 от 2016 г.; изм. и доп., бр. 95 от 2016 г., бр. 13, 54, 85 и 101 от 2017 г., бр. 55 от 2018 г., бр. 1, 7, 16 и 83 от 2019 г., бр. 13, 23, 28, 88, 103 и 108 от 2020 г.; изм., бр. 9 от 2021 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2021 г. - бр. 84 от 2021 г.)

§ 1. В чл. 131, ал. 2 думите „служител от Изпълнителна агенция по горите“ се заменят със „служител на Изпълнителна агенция по горите и нейните структури, служител на държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения, служител на учебно-опитните горски стопанства, както и служители на общински горски структури, осъществяващи дейности по опазване и контрол на горските територии и дивеча.“

§ 2. В чл. 235 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „горски фонд“ се заличават и след думата „паднали“ се добавя „когато предметът на престъплението или нанесените щети са на стойност над една минимална работна заплата за страната, установена към датата на извършване на деянието“.

2. В ал. 2 думите „добит от друго дървен материал“ се заменят с „добита дървесина, когато предметът на престъплението или нанесените щети са на стойност над една минимална работна заплата за страната, установена към датата на извършване на деянието“.

3. В ал. 3, т.2 думите „по горите“ се заменят с „осъществяващ дейности по опазване и/или контрол в горите“

4. Създава се нова ал.7:

„(7) В случаите, когато предметът на престъплението по ал. 1 - 6 или нанесените щети са на стойност до една минимална работна заплата за страната, установена към датата на извършване на деянието, и на извършителя на деянието е наложено административно наказание по Закона за горите в предходните 12 месеца, считано от датата на извършване на престъплението, се налага наказание лишаване от свобода до една година или пробация до 2 години,“

5. Досегашната ал. 7 става ал. 8.

§ 3. В чл. 236 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думата „горски разсадник“ се добавя „когато нанесените щети са на стойност над една минимална работна заплата за страната, установена към датата на извършване на деянието“.

§ 4. В чл. 237 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.1 думите „една година или с глоба от сто до триста“ се заменят с „две години или с пробация до четири години и с глоба от 1000 до 5000“.

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Който убие или улови без надлежно разрешение дребен дивеч, когато предметът на престъплението или нанесените щети са на стойност над една минимална работна заплата за страната, установена към датата на извършване на деянието, се наказва с лишаване от свобода до шест месеца или с пробация до една година и с глоба от 300 до 500 лева, както и с лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 7.“

3. Създава се ал. 3:

„(3) Който съхранява, пренася, превозва или укрива незаконно убит или уловен дивеч, или намерен болен, ранен или мъртъв дивеч, или разпознаваеми части от дивеч, когато предметът на престъплението или нанесените щети са на стойност над една минимална работна заплата за страната, установена към датата на извършване на деянието, се наказва с лишаване от свобода до една година или с пробация до две години и глоба от 300 до 1000 лева, както и с лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 7.“

4. Създава се ал. 4:

„(4) Когато престъплението по ал. 1 или 2 е извършено в забранено за лов време, на забранено за лов място или със забранени средства, или са причинени щети в размер над 1000 лв., наказанието е лишаване от свобода до три години, глоба в размер от 1000 до 5000 лева и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 7.“

5. Създава се ал. 5:

(5) С наказанието по ал.4 се наказва и този, който с надлежно разрешително, но извън разрешеното за лов време, извън разрешеното за лов място или със забранени средства улови или убие едър или дребен дивеч,

6. Създава се ал. 6:

„(6) При рецидив или при неразрешен лов в защитена територия наказанието е лишаване от свобода до пет години, глоба от 1000 до 5000 лв. и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 7.“

7. Досегашна ал. 3 става ал.7.

§ 5. В чл. 278в се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.1 думите „до три години или пробация, както и с глоба от две хиляди до десет хиляди лева“ се заменят с „до шест години или пробация, както и с глоба от пет хиляди до двадесет хиляди лева“.

§ 6. В чл. 278г се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.1 думите „три години или пробация, както и с глоба от две хиляди“ се заменят с „пет години, както и с глоба от три хиляди“.

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Когато чрез противозаконно поставяне на отровни вещества, отровни смеси или опасни субстанции по начин, който създава риск да бъдат консумирани от гръбначни животни, е причинена смърт, тежко или трайно увреждане на екземпляр от защитен вид от дивата фауна, наказанието е лишаване от свобода до шест години и глоба от пет до двадесет хиляди лева.“

3. Създава се нова ал. 3:

„(3) Когато деянието по ал.1 или ал.2 е извършено в защитена територия или защитена зона, наказанието е лишаване от свобода от една до шест години и глоба от десет до петдесет хиляди лева.

4. Досегашна алинея 2 става алинея 4 и в нея думите „пет години“ се заменят с „шест години“.

5. Досегашна алинея 3 става алинея 5 и в нея думите „или 2“ се заличават, а след думата „наказание“ се допълват думите „лишаване от свобода до три години или“.

§ 7. В чл. 278д се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.1 думите „до пет години“ се заменят с „от една до шест години“.

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Когато чрез противозаконно поставяне на отрови, отровни вещества, отровни смеси или опасни субстанции по начин, който създава риск да бъдат консумирани от гръбначни животни, е причинена смърт, тежко или трайно увреждане на екземпляр от европейски или световно застрашени диви гръбначни животни или екземпляр от вид по приложение № 3 към Закона за биологичното разнообразие, означен със знак (*), наказанието е лишаване от свобода от две до шест години и глоба от пет до тридесет хиляди лева.“

3. Създава се нова ал. 3:

„(3) Когато деянието по ал.1 или ал.2 е извършено в защитена територия или защитена зона, наказанието е лишаване от свобода от две до осем години и глоба от десет до петдесет хиляди лева.“

§ 8. В глава девета от Особената част се създава чл. 312а:

„Чл. 312а (1) Лице, вписано в публичния регистър по чл. 235 от Закона за горите, което при упражняване на лесовъдска практика, без да притежава качеството на длъжностно лице или да действа като такова, състави неистински документ или документ, в който удостовери неверни обстоятелства, с цел да бъде използван като доказателство за тези обстоятелства, се наказва с лишаване от свобода до пет години, като съдът може да постанови и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 6.

(2) В маловажни случаи наказанието е лишаване от свобода до една година или пробация.“

§ 9. В чл. 323а, ал. 1 след думите „зеделска земя“ се добавя „горска територия“.

Вносител:

Цветелина Каминова Симеонова Зорникова

Александър Димитров Дунчев

Зорница Стратиева

Мирислав Кетров

Ивета Тодорова Ганчурова

Десислава Танчева

Димитър Христова

Георги Николаев Стоянов

Мария Шишев Шишев

Богдан Цветков Петков

Таняна Султанова

Петър Курджиев

Григор Антоанов Антонов

Христо Симеонов Симеонов

Милио Асенов Пенев

Екатерина Курчова Димитровска

Азиса Димитров Михайлов

Радослав Краснов Василий
Иванович Кисилев Павел
Ирина Владимировна Иванова
Венуслава Мухоморова Любомира
Галина Гавриловна Корнилова

МОТИВИ КЪМ ЗИД НА НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС

В чл.15 от КОНСТИТУЦИЯТА е записано, че Република България осигурява опазването и възпроизводството на околната среда, поддържането и разнообразието на живата природа и разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната. Този императив се отнася до всички дейности и до всички форми на собственост (бел.: Решение № 12/2013 г. на КС на Р България, постановено по к.д. № 9/2013 г.). На тази основа е изграден и чл. 55 от КОНСТИТУЦИЯТА, закрепващ основното право на гражданите на здравословна и благоприятна околна среда - в съответствие с установените стандарти и нормативи, както и задължението им да опазват околната среда. Посочените по-горе разпоредби са пряко свързани и с нормата на чл. 52, ал.3 от КОНСТИТУЦИЯТА с която е предвидено, че „държавата закриля здравето на гражданите...“, като това обхваща и опазването на околната среда (бел.: в нейната цялост), тъй като живота и здравето на хората е в пряка и непосредствена връзка именно със средата и условията на живот, които природата е създала и които са жизненоважни за всеки индивид (бел.: Решение № 10/1995 г. на КС на Р България, постановено по к.д. № 8/1995 г.).

Следва да се посочи също, че визираните по-горе „основни права и свободи“ - гарантирани от Конституцията, са намерили своя израз и проявление и в редица закони и подзаконови нормативни актове, които детайлизират както обектите и предмета на опазване, така и правата и задълженията на гражданите, и тези на Държавата. В Наказателния кодекс са криминализирани деяния, които представляват престъпления против стопанисването на горите и дивеча (чл. 235-239 от НК), против реда на управлението на защитените територии и видове (чл. 278в, 278г и 278д от НК); против реда и обществено спокойствие (чл. 323а, 325б от НК), както и престъпления против народното здраве и против околната среда (чл. 349, чл. 352, чл. 353в и чл. 353д от НК). Въпреки това, една група специфични деяния – **противозаконното поставяне на отрови, отровни вещества, отровни смеси или опасни субстанции в природата и на общодостъпни места**, са останали извън обхвата на НК, макар да представляват заплаха, както за голям брой животински видове (в т.ч. защитени и застрашени), така и за човека. Такива престъпления обаче, съвсем не са рядкост, а вредоносният резултат, който те причиняват е значителен и често с висока степен на опасност.

Именно поради тази причина през последните няколко години в обществото се заговори за необходимостта от специални мерки за справяне с нерегламентираното използване на отрови и отровни примамки. За ограничаване и предотвратяване на противозаконното използване на отрови в дивата природа още от 2017 г. работят редица природозащитни организации, отговарящи за възстановяването на защитени видове в защитените територии и зони от „Натура 2000“ чрез национално и европейско финансиране, с активното съдействие на органите на МВР, прокуратура, МОСВ, РИОСВ, токсикологични лаборатории и др.

През 2019 г. започва и разработването на „Национален план за действие за борба срещу незаконното използване на отрови в дивата природа 2021 – 2030 г.“, който през 2021 г. е утвърден със ЗАПОВЕД № РД-795/02.08.2021 г. на МОСВ. ПЛАНЪТ поставя пет основни цели, сред които и законодателни промени – обусловени от нуждата да се ограничи и предотврати противозаконното използване на отрови в дивата природа.

В ПЛАНА се съдържа подробен анализ на негативния ефект от незаконното използване на отрови в дивата природа, върху популациите на лешоядите и други

компоненти на биоразнообразието. Посочва се, че „през 50-те и 60-те години на XX в. в България се провеждат целенасочени кампании за унищожаване на наземните хищници чрез използване на стрихнинови примамки. През този период популациите на всички видове лешояди и други дневни хищни птици, сред които скалният (*Aquila chrysaetos*) и царският орел (*Aquila heliaca*), намаляват с бързи темпове като някои от тях дори изчезват от гнездовата фауна на България“. Отчетено е също, че „в началото на XX в. белоглавият (*Gyps fulvus*) и черният лешояд (*Aegypius monachus*) са широко разпространени и често срещани видове на територията на цялата страна, но около средата на века те са описани като сравнително редки (Патев 1950)“. Като основна причина за бързият спад в числеността им се посочва използването на стрихнинови примамки срещу наземни хищници (Патев 1950; Боев & Мичев 1980). Посочено е, че след анализ на съществуващата информация е установено, че по това време са се използват средно 60 кг. стрихнин годишно - основно с цел тровене на вълци (Bijleveld 1974). Данните сочат, че „в резултат на това черният, брадатият (*Gypaetus barbatus*) и белоглавият лешояд скоро изчезват като гнездящи видове от страната“. В края на 60-те години се забранява използването на отрови. Въпреки забраните, обаче през следващите десетилетия продължават случаите на използване на отрови, при които загиват и много защитени видове, се посочва още в утвърдения „Национален план за действие за борба срещу незаконното използване на отрови в дивата природа 2021 – 2030 г.“, като се отбелязва, че „всички регистрирани спадове в числеността на популацията на вида са свързани с установени случаи на отравяне...“.

През последните години в България са регистрирани няколко значими случая на използване на отрови, които са причинили смъртта на голям брой домашни и диви животни, сред които и защитени видове. Те добре онагледяват настоящите причини, естеството, механизма на работа на институциите и въздействието върху околната среда от използването на отрови:

През 2016 г. и 2018 г., край с. Стражец, общ. Крумовград са регистрирани серия от инциденти на тровене, при които загиват над 20 диви и домашни животни, сред които ловни и овчарски кучета, лисици, вълци, белка, таралеж и дива свиня. Данните на местните хора свидетелстват, че жертва на инцидента е и поне един белоглав лешояд. По случая започва досъдебно производство, при което са събрани доказателства и е установено активното вещество в отровата – пестицидът Ланат.

През 2017 г. в Кресненско дефиле, в резултат на тровене е унищожена почти цялата колония от белоглави лешояди в района. Като примамка е използван труп на крава, в който е заложена отрова. При разследването на този инцидент е било установено, че по същото време на още няколко места в района на Кресненското дефиле са били заложени и други по-малки отровни примамки (парчета месо). В резултат са установени общо 24 жертви (2 домашни кучета, 1 лисица, 2 вълка, 18 белоглави лешояда и 1 гарван), но се предполага, че броят на загиналите животни при този инцидент е много по-голям. Мониторингът на колонията на белоглавите лешояди показва, че над 30 птици липсват и вероятно са загинали в резултат на отравяне, но не всички труповете са открити.

През 2019 г., отново в резултат на незаконно използване на отрова/отровна примамка край гара Бов, в района на гр. Своге, е установено умъртвяването на 8 белоглави лешояда и 1 скален орел. По данни на специалистите обаче, вероятната бройка на умъртвените птици обаче надвишава 15 (петнадесет) екземпляра.

През 2021 г. в землището на Добринище е установен незаконно поставен труп на млад кон, върху който е заложена отрова. Умъртвен е 1 черен лешояд.

През м. март 2022 г. край с. Тича в района на Сливенския балкан, в резултат на поставени (бел.: вероятно изхвърлени) трупове на две умъртвени чрез отравяне кучета е причинена смъртта на 4 черни лешояда, 2 чакала, 1 мишелов и 1 белоглав лешояд.

Посочените по-горе примери са изключително показателни и освен че недвусмислено обосновават необходимостта от криминализиране на противозаконното използване на отрови, илюстрират и проблем, който има няколко аспекта:

а/ Касае се за деяния, които представляват престъпления, като посегателствата се отнася до екземпляри от видове от европейски и световно застрашени диви гръбначни животни, като се създава заплахата и за здравето и живота на хората.

б/ Нанесените вреди засягат не само българската природа, но и европейското и световно биологично разнообразие.

в/ Вредоносният резултат има и негативен икономически ефект. Голяма част от птиците, които стават жертва на противозаконно поставени отрови, отровни субстанции или опасни вещества и смеси, са различни видове, които са възстановени в дивата природа на Р България след дългогодишни усилия и значителна научно-изследователска дейност, реализирани със значителни европейски средства по програмата „ЛАЙФ“.

г/ С противозаконното въвеждане на отрови и поставянето на отровни примамки се унищожават ценни, консервационно значими видове, а липсата на ефективно наказателно преследване компрометира Р България, като държава-членка на Европейския съюз, тъй като в общностното право борбата срещу престъпленията засягащи дивата природа и биологичното разнообразие се разглеждат като приоритет.

Тези престъпления следва да се възприемат за деяния с висока степен на обществена опасност, тъй като създават опасност или причиняват вредни последици, като смърт на диви животни и увреждане на околната среда, а е възможно да създават и опасност за живота и здравето на хората, и съответно се налагат изменения в НК за да се противодейства по-ефективно срещу тези незаконните действия/посегателства срещу дивата природа.

С предложените изменения в чл. 278г от НК е завишено наказанието лишаване от свобода, както и размера на глобите. Създадени са две нови алинеи с които се криминализира поставянето на отрови и отровни вещества в дивата природа. Предвидено е наказание „когато чрез противозаконно поставяне на отровни вещества, отровни смеси или опасни субстанции по начин, който създава риск да бъдат консумирани от гръбначни животни е причинена смърт, тежко или трайно увреждане на екземпляр от защитен вид от дивата фауна“. По-тежко наказание е предвидено за случаите, когато деянието е извършено в защитена територия по смисъла на Закона за защитените територии или защитена зона от Европейската екологична мрежа „Натура 2000“.

Същият подход е приложен и по отношение на разпоредбата на чл. 278д от НК, която визира увреждане на екземпляр от европейски или световно застрашени диви гръбначни животни или екземпляр от вид по приложение № 3 към Закона за биологичното разнообразие, означен със знак (*) – видове, които се ползват със специална защита.

Предвидени са промени и за по-ефективна защита и на защитените територии, горите и дивеча. В чл. 235 от НК предлагаме терминът „горски фонд“ да отпадне, тъй като такъв термин вече не съществува в Закона за горите. Освен това в чл. 235-237 от

НК се налага поставянето на праг на щетите при незаконен дърводобив, над който нарушенията да бъдат квалифицирани като престъпления, като този праг е оправдано да бъде стойността на една минимална работна заплата. Необходимо е да се уточни за коя категория служители по смисъла на Закона за горите се прилага разпоредбата на чл.235, ал.3, като въпросните служители следва да осъществяват дейности по „опазване и/или контрол в горите“.

По отношение браконьерството на дивеч в чл. 237 от НК се изискват и корекции в терминологията, така че да отговаря на Закона за лова и опазването на дивеча, както и завишаване на наказанията за незаконен улов с оглед ограничаване на мащабното браконьерство в цялата страна. Наказанията за незаконен лов на дивеч следва да са съпоставими на тези при незаконния дърводобив. Сходно на създаването на гора, грижите за дивеча изискват дългогодишни усилия и значителни финансови средства.

Включени са наказателни разпоредби и при рецидив на нарушения при дърводобив или лов на дивеч.

В чл. 278в от НК са завишени наказанията, вкл. с възможност за преследване на тежки престъпления като унищожението на вековни гори и строителство върху изключително редки екосистеми, обект на защита по ЗЗТ или ЗБР, доколкото веднъж повредена и унищожена (вкл. в отделни части) една защитената територия, тя губи своя смисъл на съществуване. Сходно веднъж унищожено едно рядко местообитание в Натура 2000, съществуването на защитената зона също губи своето значение.

Съществено е да се посочи, че в практиката е налице системно „подценяване“ на престъпленията по чл. 235, 237, 278в, 278г и чл. 278д от НК, както и липса на ефективност в тяхното разследване. Често въпреки извършените оперативно-издирвателни мероприятия не се стига до разкриване на извършител поради което, образуваните наказателни производства биват спирани - с вероятността да останат „спрени“ в периода до изтичане на абсолютната давност за наказателно преследване. В други случаи, въпреки вероятността да бъде открит извършител, Прокуратурата преценява, че „не са налице достатъчно данни за образуване на наказателно производство“. Това е допълнителен аргумент в подкрепа на необходимостта от изменения на НК, които да гарантират по-ефективно противодействие срещу незаконните действия/посегателства срещу горите, дивеча, дивата природа и нейните компоненти. Тук е мястото да се посочи, че с въвеждането на по-високите наказания лишаване от свобода, по-специално в чл. 278в, 278г и чл. 278д от НК, тези деяния се квалифицират като тежки престъпления. По този начин, от една страна се осигурява по-висока степен на превенция, а от друга се разширяват възможностите за тяхното разследване, като се допуска използването на данни от предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги (съгласно чл. 159а от НПК), което би спомогнало за по-ефективното разкриване на извършителите.

Включено е и допълнение към чл. 323а, ал. 1 от НК, така че защитата от незаконно строителство по НК да включва както земеделските територии, така и още по-чувствителните на застрояване горски територии.

Предвидени са промени и за по-добра защита на горските служители срещу нападения от браконieri, но и по-строги наказания срещу техни длъжностни престъпления.

В чл. 131 от НК се налага поправка поради факта, че освен служителите на Изпълнителна агенция по горите, в кръга на лицата, осъществяващи дейности по

опазване и контрол на горските територии и дивеча съгласно Закона за горите и съответно носещи риск от нападения на браконieri, попадат и служители на държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения, служители на учебно-опитните горски стопанства, както и служители на общински горски структури.

Предложената поправка в чл. 213а от НК относно лицата упражняващи лесовъдска практика по смисъла на Закона за горите се налага, поради това, че в случаите при преправяне или издаване на документ с невярно съдържание от такива лица не притежават качеството на „длъжностно лице” по смисъла на НК и техните действия или бездействия не могат да бъдат оценени, като извършени „по служба”, съответно не може да се ангажира тяхната наказателна отговорност. Техните действия по сегашната законова уредба могат да представляват дисциплинарни и/или административни нарушения, а често с действията си прикриват и узаконяват сериозни престъпления в горите по кодекса.

Те не са действия или бездействия „по служба”, в смисъла на понятието „служба”, вложен в глава VIII раздел II на НК и дефинитивната норма на чл. 93 т. 1 б. „а” от НК. От тях поначало не може да произтече нарушаване или неизпълнение на служебните задължения или превишаване на властта или правата в смисъла, вложен в нормата на чл. 282 ал. 1 от НК. С оглед на високата обществена опасност на такъв тип деяние следва да бъде ангажирана и наказателна отговорност.

Не са налице признаците относно субекта на престъплението по чл. 282 от НК. Субект на това престъпление може да бъде само длъжностно лице, което има определени правомощия във връзка с управленските функции на орган на властта. Основание за този извод дава даденото тълкуване в Постановление № 2 от 09.06.1980 г. на Пленума на Върховния съд. Съгласно точка първа от постановлението, общото длъжностно престъпление по служба може да бъде извършено само от длъжностно лице, което е участник в обществени отношения, свързани с дейността на държавните органи и намиращо се в тяхната система (2-80-ПП, Сб. Съдебна практика на ВС по наказателни дела – 1980 г., с. 14). Тази теза се обосновава и с граматическото тълкуване на чл. 282 ал. 1 от НК във вр. с чл. 93 т. 1 (в действаща му редакция) от НК. Буква „А” от същата точка визира отделна категория длъжностни лица, изпълняващи „служба в държавно учреждение”. Под държавно учреждение най-общо (без да се претендира за точност на понятието) се разбира публичноправна институция чиито служители по закон имат управленски (властнически) правомощия или изпълняват функции по административно или социално обслужване. Терминът „служба” тук е употребен, за да отграничи тази категория длъжностни лица от втората категория – по чл. 93 т. 1 б. „б” от НК, изпълняващи ръководна работа или работа, свързана с пазене или управление на чуждо имущество в частноправни субекти. Престъплението по чл. 282 от НК се намира в главата „Престъпления по СЛУЖБА”, т. е. престъпления, извършвани от длъжностни лица по чл. 93 т. 1 б. „а” от НК, защото само тези длъжностни лица са „на служба”. Основание за подобно тълкуване дава и описанието на формите на изпълнителното деяние по чл. 282 ал. 1 от НК. Първите две са съответно нарушение или неизпълнение на СЛУЖЕБНИТЕ задължения. За СЛУЖЕБНИ задължения може да се говори само когато длъжностното лице изпълнява СЛУЖБА, т. е. отново само първата категория длъжностни лица. Следва „превишаване на властта или правата”, което според цитираното Постановление № 2 на Пленума на ВС се изразява в извършване на действия извън рамките на компетентността на длъжностно лице. „Компетентност” може да притежава само длъжностно лице с управленски функции, функции по административно обслужване или социални

дейности. Длъжностните лица при частноправните субекти не притежават „компетентност“ в горния смисъл, а съвкупност от права и задължения, свързани с управлението и представителството на субекта, при който осъществяват ръководна работа или работа по пазене и управление на имущество. От това следва, че само длъжностно лице в публичноправен субект, натоварено с определени „публичноправни“ функции – държавна или местна администрация, административно обслужване или социални дейности, може да бъде субект на престъпление по чл. 282 от НК. Длъжностни лица в частноправни субекти – каквито са и държавните предприятия по чл. 62 ал. 3 от ТЗ, не могат да бъдат субекти на престъпление по чл. 282 от НК.

Такова ограничение между двете категории длъжностни лица не е било направено при приемане на НК, нито в достатъчна степен с Постановление № 2 от 1980 г. на пленума на ВС. Това е така, защото при социалистическата стопанска система, съществувала в страната в периода на приемане на постановлението, както и в годините непосредствено след 1990 г., стопанската дейност се е развивала при условията на пълна или преобладаваща централизация, и в този смисъл практически е била част от дейността на държавното и социално управление. Това обяснява и подвеждането под отговорност по чл. 282 от НК в старата съдебна практика и на длъжностни лица в предприятия, кооперации и банкови институции. Такова отграничение обаче следва да се направи понастоящем, когато обществените отношения са напълно различни, основават се на принципа на свободна стопанска инициатива, независимост от държавата на дейността на стопанските субекти и ограничаване на държавната намеса само до регулативни, обслужващи и фискални функции. Това само по себе си изключва длъжностните лица, обладаващи стопански, а не управленски правомощия, от кръга субекти на престъплението по чл. 282 от НК (в този смисъл и ВКС – Р. 297-2005-I н.о., Р. 499-2005-II н. о. – Р. И., “Длъжностни престъпления – сборник съдебна практика 1955-2006 г.”, с. 470-471, 473-475, също и ВКС Р. 325 от 04.07.2011 г. по НД № 1697/2011 г. II н. о.).

ВНОСИТЕЛИ:

Евгелина Калитова Симеонова –

Зарина

Александър Димитров Дунчев

Зорница Стрижнева

Мираславет

Ивета Тодорова Галунова

Александра Манева

Димитър Димитров

Георги Николаев Стоев

Марин Мишев Мишев

Богдан Цветков Петков

Ташиса Султозов

Петър Кунчев

Борислав Ангелиев Ангелов

Христо Симеонов Симеонов

Милио Асенов Пенев

Екатерина Кирилова Димитров

Агнес Димитров

Радослав Красев Баев

Александър Кимов Ружански

Инна Владимировна Иванова

Венуслава Милова Любенова

Галина Стева Георгиева

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

1. Основания за законодателната инициатива

Законопроектът има за цел да създаде по-ефективно противодействие срещу отравянето и унищожението на защитени видове, браконьерството на дивеч, увреждането на защитени територии и незаконната сеч в горите. С оглед на огромната обществена опасност отравянето на защитени видове следва да се квалифицира като тежко престъпление. С оглед ограничаване на мащабното браконьерство на дивеч в цялата страна се налага завишаване на наказанията за незаконен улов. Осъвременени са термини в НК съгласно актуалните норми на Закона за горите и Закона за лова и опазването на дивеча, както и да се определи конкретен праг на нарушенията в горите, с оглед на установената противоречива практика при работата на контролните и правораздавателните органи. Необходимо е НК да покрива и всички служители по Закона за горите, осъществяващи дейности по опазване и контрол на горските територии и дивеча. Установени са в практиката редица случаи на създаване на условия, прикриване или узаконяване на престъпления в горите чрез съставянето на документи с невярно съдържание от служители по контрола в гората.

2. Заинтересовани страни

Заинтересованите страни са всички български граждани, както и държавните, общински и частните служители по контрол и опазване на защитените видове, защитените територии и зони, горите и дивеча. Всички тези страни имат интерес от по-високи нива на защита на защитените видове, защитените територии и зони, горите и дивеча от унищожение, отравяне или браконьерство, чиито нива продължават да са твърде високи поради чувството на безнаказаност у нарушителите.

3. Анализ на разходи и ползи

Основните ползи са свързани с по-добрата защита на защитените видове, защитените територии и зони, горите и дивеча, който са национално природно богатство, изискващи максимална защита поради изключителното им значение за обществото. Не се очакват допълнителни административни разходи, тъй като не се разширява значително обхвата на престъпните деяния, като самите по-строги и ясни клаузи на НК би следвало да имат превантивен характер, което да намали щетите върху защитените видове, защитените територии и зони, горите и дивеча.

4. Административна тежест и структурни промени

Не се предвижда създаване на нови административни процедури и структурни промени, тъй като единствено се уточняват термини и се завишават наказанията, без да се разширява значително обхвата на престъпните деяния.

5. Въздействие върху нормативната база

Не са необходими последващи промени в нормативната база.

ВНОСИТЕЛИ:

Мвд Елена Каминова Селистова-
Зарисн
Александър Димитров Дунчев
Зорница Спирова
Мирска Кетан

Увета Тодорова Галунова
Венелана Манева

~~Ванели Тодорова~~

Георги Николаев Стонов
Марин Шимев Шимев
Богдан Чваров Петков
Ташева Атанасова

Петар Кузманов
Борислав Антонишев Антонишев
Христо Симеонов Симеонов
Милио Асенов Пенев

Екатерина Киркова Димитрова
Азена Димитров Димитров

Радослав Красенов Василев
Александар Николаев Радичев
Илиа Владимиров Иванова
Венелана Милова Любенова
Гитана Галева Георгиева